UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Notæ In Notas Willelmi Wendrockii Ad Ludovici Montaltii Litteras, Et In Disquisitiones Pauli Irenæi Inustæ

Fabri, Honoré

Coloniæ, 1659

In sextam Epistolam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39536

Visual Library

lumine habet, ex iis puris putis fontibus hausit, ut P. Deschamps luculentissimis testimoniis allatis collatisque locis feliciter demonstravit. Parùm abfuit, quin nomen tuum, Wendrocki, attexerem. Probemus an quadret, Hork, Wrigth, Whyght, Wendrock: quàm bene sonat!

In sextam Epistolam.

NOTA I.

EXcusas Montaltii ignorantiam ab Apologista impost. 25. ita demonstratam, ut luce meridiana clarior evaserit. * Fateri ergo debueras, & hoc qualecunque pœnitentiæ publicæ, quæ vobis magnopere placet, specimen edere; fateri, inquam, ultrò debueras, Montaltium ignorasse, quid Assassini & Proditoris nomen apud Canonistas significet, quatenus scilicet ad Censuras Ecclesiasticas contrahendas ab iis refertur: aut si hominem satis ignarum excusare velles, id satis erat dixisse, in Summistis, Casuistis, Canonistis & Theologis eum parùm versatum esse; vacasse dumtaxat lectioni SS. Patrum, apud quos hæc futilia invenire non potuit. Si hæc ingenuè dixisses, esset, quod sinceritatem tuam saltem laudarem, cum nec prudentiam, nec pietatem, nec sanam doctrinam in te quisquam laudare queat. Publicam illam pœnitentiam, quam misellis hominibus, qui vestro regimini se credunt, severè imponitis, nullatenus in vobis probare vultis; non estis *sicut cæteri hominum*, scilicet, ut Jesuitæ, Casuistæ, homicidæ, calumniatores, usurarii, Simoniaci: omnia Pharisaica aptè in vos quadrant; hoc unum dumtaxat omittitis *jejuno bis in Sabatho*. Sed bonus sum, qui vobis pœnitentiam &

* *Pag.* 130.

confes-

confessionem publicam persuadere velim, quam à vobis, Censuræ Sorbonicæ, Episcoporum Decreta, Constitutiones demùm Apostolicæ extorquere hactenus non potuerunt. Vnum tamen rogo, aut saltem moneo, ut cum de aliquo puncto Juris Canonici vobis disputandum erit, Lexicon saltem & vocabulorum indicem consulatis, ne artis terminos & prima rudimenta ignoretis, & quispiam severus Canonista tritum illud occinat, *ne sutor ultrà crepidam.* Escobario etiam fœdè imponis. Ab Apologista ita hujus calumniæ convictus es, ut vel mutire vel hiscere pudeat; Bonacinam & alios ab Apologista citatos, * quos per contemptum, leguleios vocas, scilicet Bartolum, Ambrosium, Farinacium, Peregrinum, Genuensem, Cajetanum, Probum, Ancaranum, Immolam, Suarez, Menochium, Julium Clarum, Covarruviam, Mascardum, Gutierez, immò Clementem VIII. tam graves, & tanto numero auctores, nullius auctoritatis homines esse dicis; ut iis nescio quem Menagium inter auctores classicos innominatum opponas, & Mosaïca præcepta nobis obtrudas. Et hæc dicere, hæc scribere non vereris? O tempora! ô mores! est tamen quòd tibi faciliùs ignoscatur, qui stylum dumtaxat & latinitatem primariis hujus sectæ mystagogis non gratis quidem, sed pretio locasti.

NOTA II.

Ecclesiæ leges desuetudine abrogari.

DE legibus humanis, Civilibus, & Ecclesiasticis, quæstio est: quas desuetudine abrogari, nemo sapiens, nemo doctus, nemo, qui rem intelligat, neget. † De antiquis pœnis, quibus blasphemi olim

* *Pag.* 131. † *Pag.* 131.

subjiciebantur, litem Filiutio moves; quòd scriptum reliquerit, omnes illas in usu ampliùs non esse. Quis hoc negat? quis non videt? experimento vestro facilè probarem, qui blasphemas illas voces toties fudistis, *aliqua Dei præcepta sunt impossibilia: Christus pro salute duntaxat prædestinatorum mortuus est*: non tamen blasphemorum pœnas tuliſtis. Hic quoque Mascarenham perstringis, eò quòd dixerit, Sacerdotem nullius reum lethalis noxæ, si res ita postulet, rem sacram facere posse: quò sanè, inquis, antiquæ severitati aditum obsepivit. Arnaldi causam peroras, qui & pœnitentiam publicam reducere, & fideles à sacro convivio, in quo Christus sumitur, per multos etiam annos removere conatur. Hujusmodi Reformatores Ecclesiæ semper suspecti fuerunt. cùm vel hoc nomine, sectarii omnes errores suos invexerint; nomen etiamnum prætensis, ut ajunt, Reformatis relictum est. Vnum tamen tecum sentio, antiquorum Canonum usum adversus hæreticos restituendum videri, in Gallia præsertim, in qua majores nostri tanto conservandæ religionis & fidei zelo tenebantur; ne Jansseniana hæresis ulterius serpat. Sed optandum id potiùs, quàm sperandum. Ita enim præsentium temporum fors tulit. Exorandus Deus, ut manum ipse operi admovere dignetur.

Differ-

Dissertatio Theologica,

De Perpetuitate Canonum.

SECTIO I.

Certæ regulæ circa consuetudinem.

AMphora cœpit institui currente rota, cur Urceus exit? Scurram egisti aliàs, nunc tandem Theologum agis; sed vide, ne pro conclusionibus Theologicis erroneas & hæreticas deducas. Initiò statim ultrò fateris, Leges Ecclesiæ ad ceremonias pertinentes per desuetudinem abrogari; * in aliis autem positivis, hanc jurisperitorum regulam non valere perperam asseris; & quia rem ita confundis, ut vix eam capere videaris, paulò distinctius explicanda est.

Duplex est Sacrorum Canonum & Decretorum Ecclesiasticorum genus; huc etiam refero Constitutiones Apostolicas. Primum est in doctrina fidei & morum, cum scilicet declaratur, aliqua propositio hæretica, vel aliquod factum turpe, ac divinæ legi repugnans; v. g. Simoniam vel usuram semper esse illicitam, item mendacium culpabile, &c. hujusmodi leges nunquam abrogari possunt, vel revocatione, vel desuetudine, vel alio quovis modo: nec item illæ, quæ sunt juris naturalis, ut lex æterna. Alterum est in disciplina, idque in multiplici genere. Vel enim ad ceremonias, & sacros ritus pertinet; & hoc abrogari posse, non negas: vel ad concessiones, indulta, gratias; sic Tridentinum Epis-

* *Pag.* 132.

copis multa concessit, scilicet per delegationem, & summus Pontifex multa privilegia idemtidem concedit; nemo autem Catholicus dubitat, quin ea revocari & abrogari possint: vel ad præcepta positiva, v. g. jejunii, abstinentiæ à carnibus, Festorum, confessionis annuæ &c. nemo etiam negat, hæc ab Ecclesia abrogari posse, nisi fortè aliqua institutionis Apostolicæ esse censeantur: vel ad pœnas & censuras, quas Ecclesia suis Deique præceptis sæpè annectit; hæ quoque ab eadem Ecclesia abrogari possunt, non quidem quantum ad Dei præcepta, sed quantum ad pœnas annexas: vel ad mores Ecclesiasticorum formandos; hæc etiam mutare potest, immò nullis aliis, si velit, nisi communibus præceptis Ecclesiasticis adstringere: vel demum ad distributionem beneficiorum, dignitatum Ecclesiasticarum, Officiorum; quid in his summo jure possit Ecclesia, nihil est, quod dicam; quid ordinario, ex ipso usu constat. Certum est igitur, leges illas ab Ecclesia abrogari posse, quæ ab eadem latæ sunt, exceptis, ut dixi, Declarationibus & Definitionibus, in doctrina morum & Fidei: sic posterius Concilium abrogare potest Canones antecedentis, in materia disciplinæ; item is, qui succedit Rom. Pontifex, revocare potest Bullas, & Decreta suorum antecessorum, citrà Constitutiones in materia morum & Fidei; nec enim is, qui præcessit, alios, qui succedunt, eadem potestate privat. Excipio autem Canones & Definitiones Fidei; quæ cum ab ea potestate & infallibilitate, qua pollet, tum Concilium generale legitimum à Rom. Pontifice confirmatum, tum ipse Rom. Pontifex in definiendis Fidei & morum controversiis, proficiscantur; ut errori obnoxiæ non sunt, ita à succedentibus vel Conciliis, vel Pontificibus, revocari non possunt.

Hæc

Hæc est doctrina Catholica adeò communis, & trita, ut vel ipsi tyrones hoc sciant: quam haud dubiè, Willelme, non tenes; cum nullam legem Ecclesiasticam præter ceremonialem, abrogari posse asseras. Equidem Ecclesia approbare nequit, ut honestum & bonum, quod jam olim turpe & malum esse declaravit; & nunc quoque sanctos & castos ministros optat, ut olim: sed quis neget Canonicas pœnas abrogari posse, quas vel usurariis, vel Simoniacis, vel homicidis inflixit? quis hoc, quæso, nisi hæreticus neget? Quasi verò ut leges ferre, ita eximere, dispensare, plectere, condonare, abrogare, aliaque id genus ad supremam Ecclesiæ & Romani Pontificis immediatam in omnes Christi fideles jurisdictionem non pertineant. Nec Ecclesiæ spiritus ex iis Canonibus, quos olim florens & libera sanxit, * meliùs cernitur, quam ex iis, quos deinde condidit. Quo spectes, satis video, Willelme. Ecclesiam modò liberam esse non putas, nec Concilia posteriora libera, quia Romani Pontificis auctoritas, Ecclesiæ, ut fingis, libertatem oppressit. O hæreticum caput! hoc à Calvino Sancygiranus, & ab hoc ultimo Jansseniani acceperunt. Quasi verò libertas Ecclesiæ, alia sit à libertate Summi Pontificis; suprema Ecclesiæ potestas alia sit ab hujus potestate. Sancta Sedes, totius jurisdictionis Ecclesiasticæ fons est, Romanus Pontifex, Ecclesiæ caput visibile, à quo in reliqua membra spiritus jurisdictionis descendit, Conciliis etiam legitima auctoritate convocatis, sua auctoritas inest; quatenus Rom. Pontifex iis præest, aut Decreta deinde confirmat. Igitur nemini Catholico, dubium, quin ii Canones, qui ad disciplinam pertinent, à Rom. Pontifice revocari possint, ac proinde ipsa desuetudine abrogari. Hoc sanè mirari satis non possum: anti-

* *Pag.* 33.

quos

quos Canones, ad disciplinam scilicet Ecclesiasticam pertinentes, minimè observatis ; novos admittere recusatis ab ultimis Conciliis conditos : quid, amabò, rei ? sacros Canones, semper in ore habetis, nunquam in opere : ab antiquis præsens Ecclesiæ usus vos exemit ; à novis ipsi vos eximitis. Videte, ne id vobis bellè conveniat : *dicunt & non faciunt.* Non negarim tamen, nec Jesuitæ id negant, per abusionem desuetudinem inductam aliquando fuisse, & abusionem, per crimina, saltem ut plurimùm, & legum violationes. Sed de ipsa desuetudine agitur, non de illius causa; qua semel posita, legem abrogari certum est.

Satis lepidum est, quod subnectis : * Canonicas pœnas, pro variis criminum generibus assignatas, Divinæ institutionis esse, ac proinde juris Divini. Quasi verò Sacramentum Pœnitentiæ sine Canonicis pœnis esse non possit. Hinc Canones illos *de pœnitentia*, vis ab Ecclesia abrogari non potuisse : hinc Arnaldus pro iis restituendis acriter pugnavit. At Concilium Tridentinum nullam, Canonum *de pœnitentia*, mentionem facit ; sed de Sacramentali satisfactione, quæ à Confessario injungitur, & ejusdem prudentiæ relinquitur. † Ex longiore illo Doctoris Angelici loco, quem exscripsisti, quid aliud constat, nisi per contrariam consuetudinem jura humana abrogari ? præsertim, si contrariam illam consuetudinem ii dissimulent, in quorum potestate est, jus positivum mutare. Igitur ex D. Thoma quælibet lex positiva humana, sive Ecclesiastica, sive Civilis, desuetudine, vel Principis auctoritate abrogatur. Cur ergo dicis, tales pœnas, quibus, per sacros Canones, Simoniaci subjiciuntur, aboleri non posse ab Ecclesia ? quod reverà erroneum est : quamvis propterea omnimoda impunitas non concederetur;

* *Pag.* 133. † *Pag.* 134. 135. & 136.

deretur; semper enim crimen aliqua pœna dignum est. Equidem Ecclesia declarare nequit, Simoniam turpem & culpabilem non esse; potest tamen revocare Canones illos, qui talibus pœnis Simoniacos subjiciunt: immò idemtidem Ecclesia à Censuris, in quas incurrunt, eos exolvit. Igitur illæ pœnæ, vel Censuræ jure Divino non stant; ut temerè garris: alioquin nulla consuetudine contraria abrogari possent. Quis enim Casuista unquam dixit, ea quæ sunt juris æterni, vel naturalis, desuetudine abrogari?

Sed exemplis contrarium probas. * Contendunt Casuistæ, inquis, multa positivo dumtaxat jure illicita esse, quæ tamen divino illicita esse constat: v. g. accepta à judicibus munera, dare pecuniam, ut *motivum*, vel invitamentum, non ut pretium pro beneficio, contractum *Moatra*, aliaque id genus. Nemo negat, quin juri naturæ repugnet, judicem accipere munera, ad ferendam injustam sententiam? Vtrùm verò repugnet ad ferendam justam, majore scilicet, studio, cura, opera, diligentia; non ita certum est, ut dicis. Equidem tenetur, ad justam ferendam; sed teneri ad aliquod opus honestum, diversis titulis & nominibus, nihil vetat. Sed bonus sum, qui in his hæreo, quæ ab Apologistis fusè discussa sunt. Hoc dumtaxat unum subnecto: nullum unquam Casuistam dixisse, aliquid contraria consuetudine abrogari, quod jure Divino illicitum sit: nullus tamen verè Catholicus unquam dixit, Sacros Canones, qui ad pœnas & Censuras pertinent, ab Ecclesia revocari non posse. Quantum porrò temporis requiratur, ad veram desuetudinem inducendam, auctores disputant: id sanè prudentis judicio relinquendum esse videtur. Ea tamen esse debet, ut iis, ad quos spectat, non prorsus ignota sit. Quòd Ecclesiæ tolerantia omnibus nota

* *Pag.* 133.

esse

esse debeat, sine fundamento adstruis: sufficit ut passim nota sit. Collabenti Ecclesiasticæ disciplinæ, in paucorum firmitate, præsidium esse, perperam asseris; tuos Jansenistas haud dubiè intelligis, qui prædictæ disciplinæ rigorem more Pharisaïco affectant: quo verò fine, Deus scit. Ne quid dissimulem, errorem Montani, & Donati superbiam, non parùm redolent. * Addis, prædictos Canones, scilicet *de pœnitentia*, adhuc stare, non obstante tolerantia Ecclesiæ, quæ, in Sacramentorum administratione, arcana flagitia, erroresque permittit, & erumpentia tantùm plectere satis habet. Hæc pura puta Jansenii mens est, qui pro bono pacis, errores etiam in suis administris ab Ecclesia dissimulari, & tacitè tolerari dicebat. Aliquot *labes*, inquis, (in Fide scilicet & moribus) *majoris mali vitandi causâ*, Christiana prudentia tolerari præcipit. Sed id erroneum est. † Hoc etiam loco, Episcopis, non modò Divinam auctoritatem, sed Ecclesiasticæ potestatis plenitudinem divinitùs concessam attribuis: quæ uni dumtaxat Romano Pontifici competit. Ac demùm in Ecclesiæ rectores inveheris, qui, Jesuitarum consilio, nihil cogitant de antiquis Canonibus restituendis, de reformanda Ecclesia, &c. Utinam illi vestri, hujusmodi reformationibus minùs addicti essent! hæc vox *reformationis*, hæreticorum perpetua fuit. Curent Tridentini Decreta observari; erga Sanctam Sedem propensiores sint, & observantiores; Apostolicas Constitutiones, eo, quo par est, honore excipiant, suam dignitatem eidem acceptam referant, pro more; doctrinas novatorum non ferant; miselli Regularibus non adeò infensos ac infestos se præbeant; paulò mitiùs agant cum iis hominibus, qui Ecclesiam Dei suis litteris, virtutibus & miraculis, immò illorum ordinem sanctissimis & doctissimis viris illustrarunt;

* *Pag.* 138. † *Pag.* 139.

sarta & tecta servent illorum privilegia; immunitates ne lædant à Sede Apostolica profectas; si quid fortè delinquant, homines enim sunt, servato juris ordine à Tridentino sancito agant. Uno verbo Regularium potiùs, quàm Jansenistarum operâ utantur. Istorum enim damnata doctrina, & Pharisaïci mores: illorum doctrina Catholica, & mores ad consilia Evangelica formati. Non deerunt alii ejusdem ordinis, iique optimi, quos imitentur.

SECTIO II.

Exempla quibus ostenditur, quantum Casuistæ in has regulas peccent.

REpetis iterum, leges Ecclesiasticas jure Divino & naturali constitutas & sancitas esse; ut indè concludas, dispensandi, abrogandique potestatem, penès Ecclesiam, ac Romanum Pontificem non esse. Tantam hujus auctoritatem, qua te tuosque coërcuit, ægerrimè ferre videris: sacri Canones nihil aut parùm ad te: merum obtentum esse constat. Quasi verò perpetuus Ecclesiæ usus, Chimæricis vestris reformationibus anteponendus non sit.

*Suarezium primo loco aggrederis, Pygmæus Herculem, Thersites Achillem. Vin' te Ranæ apologi meritò comparem? cave ne tumore, plus æquo, distentus crepes. Quid verò peccavit Suarez? dixit, inquis, communi usu jam receptum esse, ut inferiores Pastores & Curati beneficia mutent, ad alia pinguiora ascendant, cum pensione renuncient, eaque assumant cum animo retinendi ad aliquod tempus, sed non perpetuò, nec enim illi statum, sed ministerium pro illo tempore habere dicuntur. Hæc sanè Parochos,

* *Pag.* 140.

famo-

famosæ præsertim Ogdoadis, non leviter pupugere, qui statum illum suum jure Divino, ac proindè indispensabiliter (dabis mihi hanc vocem) habere se dicunt: quod quàm à ratione alienum sit, Sanctæ Sedi, atque adeò ipsis Episcopis injuriosum, nemo non videt. Supponit autem Suarez talem usum, quem Ecclesia non modò tolerat, sed suis, ut ajunt, *provisionibus* probat. Crede mihi, merum ministerium est, cui Ecclesia propriam jurisdictionem conjunctam esse voluit: quod ab inferioribus quidem Prælatis amoveri & supprimi non possit; secus tamen ab Ecclesia & à Rom. Pontifice. Catholici omnes ita sentiunt: atque ita difficultas soluta manet. Supponit autem doctissimus auctor, bono animo & fine, non sordido, ut dicis, lucri appetitu id fieri. Nam reverà, si turpis finis aliquem moveret, non modò ille ad pinguius promoveri non deberet, sed potiùs tenui, quo jam fruitur, privandus esset. Mercenarios & falsos Pastores ab Ecclesia removendos esse clamitas. Vtinam, Willelme, id fieret! Suarez haud dubiè suo calculo, sanctum illud consilium donaret: sed in tanta Ecclesiasticorum multitudine, illud sanè optandum, vix tamen sperandum est. In hoc Jesuitæ, modò sincerè loquaris, tecum sentiunt; sed *timeo Danaos & dona ferentes.* Quid enim his tumultibus occasionem præbuit? cum tute scias, aliis cogitandum relinquo. Jesuitis odium, invidiam, suspicionem, pessimam famam, celebris Ogdoas conciliare summo conatu enixa est: quamobrem verò? ut ab iis fideles arceret. Sed quorsum? ut Jesuitis relictis, Parochis regendos se traderent. Si puro divini cultus & salutis animarum studio, non lactis ovium & lanæ amore ducerentur; nunquam profectò illas satyras, quarum maximam partem, in tuas notas, ad splendorem & ornamen-

tum

tum, transtulisti, in publicam lucem edidissent. Quis enim divinæ charitatis ardore illos flagrare crederet, qui publicum illud plusquàm Vatiniani odii monumentum esse voluerunt? Nicænus Canon aliique, quos citas, nihil ad rem, quia non modò Curionem, verùm etiam alios Presbyteros, Diaconos, & Clericos ad aliam Ecclesiam transire, sine licentiâ Episcopi prohibent. Quasi verò prædictæ permutationes, resignationes, provisiones, sine licentia modò fiant, aut Suarez id dicat. Recole quæso, totum illud caput à te citatum, & cura, ut tui illi paulò attentiùs legant: nempè ibi meram Doctoris Angelici mentem, & sanam doctrinam invenient; quamvis oppositam illis chymæris, quas pro veris Traditionibus jactare non cessant.

Alterum exemplum ex Filiutio, & Th. Sanchez repetis; qui dicunt, pœnas contra blasphemiæ crimen jure antiquo statutas, desuetudine abrogatas esse; & Decretum Concilii Lateranensis ultimi sess. 9. quod incipit *ad abolendam*, ipso usu receptum non esse, ut docent Armilla, Emanuël Sa, Azor, Suarez: omnes, inquis, Jesuitæ præter Armillam: * quasi verò Armilla sit auctor, & non titulus Summæ à Fumo compositæ. Hinc autem in tragicas voces, & luctuosas declamationes insanus erumpis; hîc Clerum Gallicanum, Episcopos, Regem Christianissimum, Romanum Pontificem, Ecclesiam Mediolanensem, S. Carolum, terras, cœlumque profundum, Superos & Acheronta lamentabili voce compellas, imploras, excitas adversùs Jesuitica flagitia. Quorsum hæc? quia dicunt, talem usum esse. Quis hoc non videat? nihil argumentis opus est, sed ipso sensu. An blasphemis lingua candenti ferro perforatur, vel abscinditur? quis, amabò, contrarium usum non videt?

* *Pag.* 14.

Sed

Sed, inquis, gravis saltem pœnitentia à Confessario blasphemis imponenda. Cur negas, gravem imponi? pro more scilicet gravium, ut ab Ecclesia modò usurpantur. Sed esto, illud Concilii Lateranensis Decretum usu receptum sit: numquid res severi Confessarii arbitrio relinquitur? numquid etiam consonat Tridentinum? Prætereà cur usum petis à paucis, non verò à majori parte? à paucis, inquam, tui similibus, qui veterem Canonicæ pœnitentiæ praxim, contra expressam Tridentini mentem, pro peccatis scilicet occultis reducere conantur, licèt, ut ait Synod. sess. 14. cap. 5. *nec præcepto divino mandatum sit, nec satis consultè humana aliqua lege præcipi posśit, ut delicta, præsertim secreta, publica essent confessione aperienda.* Præsertim secreta, inquit; igitur publica etiam, saltem ut plurimùm, complectitur. Quòd hîc locus Emanuelis Sa à Magistro Sacri Palatii mutatus fuerit, & oppositum ab eodem substitutum, * Jesuitæ non negant; quamquam *gravissimam* in *gravem* mutavit; nec ulla censura fuit, ut dicis: immò ex propositionibus mutatis, unica dumtaxat, de absolvendo scilicet absente, ab Ecclesia damnata est. Sed ille auctor, ante Clementis VIII. tempora, qui propositionem illam damnavit, aphorismos scripserat; & eam à multis Doctoribus, iisque gravissimis, acceperat. Sed quid leviss-imos nævos hujus auctoris de re morali benemeriti, cum tuis crassissimis erroribus comparem, qui singulis ferè lineis occurrunt? nota quæso hanc paginam, in qua damnas Cellotium, eò quòd *nefariè*, ut inquis, dixerit, aliqua Conciliorum & Pontificum Decreta, in materia scilicet disciplinæ, ab Ecclesia esse abrogata: ab *Ecclesia*, inquis, *Jesuitica*. Hinc virus erumpit, & dolus patet. S. Sedis auctoritatem Jansenistæ tui ferre non possunt: perditam vellent,

* *Pag.* 142.

qua

quæ illos malè perdidit. At quod Cellotius adstruit, nemo Catholicus negat. Vide qui sis; cum ipse neges, & nefandum voces. Ad illud demùm, quod adeò vehementer exaggeras, de Concilii Lateranensis Decreto; præter ea, quæ supra dixi, ex Conciliorum Summâ hæc pauca exscribo, quæ tibi fortè facient satis. *Ambiguum est, an Censuræ latæ in hoc Concilio sint usu receptæ, ut annotatur à Cardinale Cajetano in sua Summa V. excommunicatio, & à me etiam ambigitur: pleræque earum usu non observantur, quo solo poterant abrogari.* Hæc Coactor. Adde Cajetani dictum in Sum. V. excom. c. 75. *nisi consensu utentium*, inquit, *lex fuerit firmata, pro non lege habetur.*

SECTIO III.

Antiqua Ecclesiæ disciplina circa Presbyteros lapsos.

NOnnullis probabile visum est, Presbyterum eodem post lapsum die, contritum scilicet & ritè absolutum, * præsertim si ad id ex officio, vel proprio statu teneatur, sine ullo peccato posse rem sacram facere: nam & contemptus abesse, & status gratiæ, cum aliis dispositionibus pietatis actualis, ut ajunt, adesse supponitur; & alioquin alicujus offendiculi, seu scandali, ut vocant, vel suspicionis periculum est: nam de lapsu occulto quæstio instituitur. Postquam in Baunium, Vasquez, & Mascarenham, quorum imperitiam & impudentiam laudas, invectus es; inde occasionem arripis longiùs excurrendi in vastum antiquæ Ecclesiasticæ disciplinæ campum, circa lapsos & pœnitentes: parum abfuit, quin totum Arnaldum, & Morinum, quantus quantus est, huc traduxeris.

* *Pag.* 143.

Multa facilè asseris; quæ eadem facilitate negantur. nec quidquam ex confusa illa locorum farragine, legitima consecutione concludi potest; quod certum & perspicuum sit. Nihil tamen probabiliùs super ea re dici posse videtur, quàm quod à Bagotio, libro singulari Dissertationum Theologicarum, editum est: scilicet, Pœnitentiam publicam seu Canonicam à Sacramentali diversam fuisse; publicam illam, non pro quibuslibet peccatis mortalibus, sed tantùm pro publicis, nec pro omnibus publicis, sed pro enormibus fuisse; nullam pro occultis fuisse nisi merè spontaneam; absolutionem illam, etiam ultimam pœnitentiæ publicæ, non fuisse Sacramentalem; varium fuisse in variis regionibus pœnitentiæ publicæ usum & ritum; illam fuisse tantùm institutionis Ecclesiasticæ; ac proinde ab Ecclesia jure abrogari potuisse; jam dudum apud Græcos à Nectario suppressam; pœnitentiam publicam nunquam fuisse sine exhomologesi, id est, sine confessione publica, sive spontanea esset, scilicet occultorum, sive de præcepto Ecclesiastico, publicorum enormium. Cuncta hæc longè mihi probabiliora videntur; nec difficilè ex locis, tum à Bagotio, tum ab Arnaldo, tum à Morino adductis colliguntur. Utrùm verò præsens Ecclesiæ ritus Sacramenti pœnitentiæ administrandi, cujus ratio & partes à Conciliis Florentino & Tridentino clarissimè traditæ sunt, tantam, ut aliqui plusquam flebiliter deplorant, Ecclesiasticæ disciplinæ collapsæ ruinam importet; non ita facilè concesserim: plus sanè terroris, at fortè minus clementiæ & Christianæ mansuetudinis præferebat. Hinc ante Novati hæresim, vix ullum illius vestigium: immò Morinus asserere non dubitat, primam illam formam ad ritum hujus temporis non parùm accessisse. Non negarim,

illi

illi sua fuisse commoda; sed etiam incommoda & offendicula non defuisse, nemo inficias eat. Ritus præsentis temporis ad fidelium consolationem, commodum, numerum, longè accommodatior esse videtur. Multi abutuntur, sat scio: sed etiam multi mirificè inde juvantur, & non pœnitendo compendio, ad Christianæ & perfectioris vitæ usum perveniunt. Innumeros sanè peccatores, optimæ parentis Ecclesiæ charitas, ad meliorem frugem adductos Christo lucrata est; quos alioquin durus ille rigor desperationi reliquisset.

Equidem peccatores ad pœnas illas spontè suscipiendas Confessarii hortantur, cum ex spontanea illa corpusculi afflictatione, non modò incredibiles meriti, satisfactionis, & impetrationis fructus proveniant (suppono enim hominem justificatum, ut ajunt;) verùm etiam suavissimæ consolationis interna vis, & interioris torrens voluptatis, ubertim fluat. Sanè, in tanta fidelium multitudine, vix fieri potest, quin aliqui mali & boni sint, pauci optimi & pessimi, mediocris status plurimi. Nec antiquis illis temporibus sua vitia, errores, scandala, defuerunt. Horret animus, cum Salvianum sui temporis Hieremiam & Historicos lego: nempe, exceptis primis illis nascentis Ecclesiæ primitiis, & tinctis sanguine Martyrum reliquiis, multus passim contentionibus, erroribus, ambitioni, avaritiæ, turpitudini, fraudi, bellis & scandalis, locus fuit. Non adeò sum *laudator temporis acti*, quin etiam præsentis virtutem & sanctitatem, res fidei optimè constitutas, probatissimos multorum Ecclesiasticorum, Regularium, & Sæcularium mores, magni faciam. Sed ad te redeo, Willelme, qui haud dubiè aliter sentire videris; & ita primævæ Ecclesiæ disciplinam extollis, * pro qua eruditum, ut vocas,

* *Pag.* 144.

Arnaldi librum mirificè laudas, ut jam tota penè collapsa esse videatur.

Asseris igitur, antiquo jure, constitutum fuisse, ut Clerici, qui se aliquo crimine, luxuriæ præsertim, commaculassent, in perpetuum gradu dejicerentur. Capitale crimen dicere debueras; sic enim Cæsarius vocat: item publicum, non occultum; publicum inquam, de quo, scilicet, in judicio accusari possent: nec demum quodlibet publicum, sed enorme & capitale, ut supra laudatus Bagotius luculenter demonstrat in aureo libello, etiam à me laudato. Quod enim dicis, Hincmarum, S. Anselmum, Burchardum, Ivonem in hoc hallucinatos fuisse, & in fraudem inductos adulterinis quibusdam Epistolis Gregorii, Calixti, & Isidori Hispalensis, ab insigni Impostore, nomine Isidoro, scilicet Mercatore, confictis; * perperam & temerè dictum, omnes ad unum Catholici censebunt. Ecquis in hoc tibi potius fidem habeat, quàm Hincmaro, viro sanè doctissimo, & rerum Ecclesiasticarum peritissimo, nec non usus pœnitentiæ publicæ, quæ illius tempore præsertim vigebat? cui, amabò, persuadebis, illum ignorasse, occultis peccatis mortalibus publicam pœnitentiam fuisse imponendam? nesciviisse, quibus Decretis staret communis exhomologesis usus, iis temporibus familiaris? perinde sanè atque si diceres, doctissimum aliquem hujus temporis Episcopum, v. g. Tholosanum, nescire, quibus modò partibus constet Sacramentum pœnitentiæ.

Prætereà Hincmarus non ignarus modò, & Episcopalis muneris imperitus habendus esset; verùm etiam mentis inops, & expers ratiocinii. Dicis enim respondisse falsum Gregorium, in afficta illa Epistola ad Secundinum, Sacerdotes lapsos, post dignam satisfactio-

* A Pag. 145. ad 150.

factionem, ad pristinum ministerium revocari posse: qua de re Hincmarus nullatenus agit; cum id unum dumtaxat velit, occulta crimina Clericorum non esse publicanda, sed Dei judicio relinquenda, in pœnitentia scilicet Sacramentali. Quid, quæso, inter hoc, & illud connexionis intercedit? & si nihil aliud Gregorius habet, quid facit illius auctoritas ad probandum, Sacerdotes lapsos, sed non detectos, à ministerio non esse removendos? Deinde, quis credat, omnia exemplaria operum Gregorii à Mercatore illo adulterata fuisse, & nullum ampliùs exemplar integrum extitisse, in quo Hincmarus, S. Anselmus, Burchardus, Ivo, aliique sinceram Gregorii mentem invenirent. Octo manuscripta Anglica, teste Jamesio, inventa sunt, à quibus hæc abest lacinia, ut dicis. At B. Anselmus Cantuariensis Episcopus integrum codicem nanciscì non potuit? Hincmarus denique vir satis emunctæ naris, qui vix centesimo quinquagesimo anno post S. Gregorium vixit, ejusdem Gregorii singularem stylum à barbarismis & solœcismis Isidori distinguere non potuit?

Quid, quod, nescire non potuit Ecclesiæ Romanæ usum & praxim? cum ad Nicolaum I. Rom. Pontificem sæpissimè scripserit, & ab eo multas litteras acceperit. Sed inquies, Rom. etiam Pontifices in errorem à Mercatore illo inducti fuerant. Apage istas nugas, vel, ut veriùs dicam, blasphemias. Hincmarum haud dubiè odisti, quòd nequissimum illum Gotteschalcum, obstinatum Prædestinatianæ hæreseos præconem & defensorem, Concilii judicio damnatum, correptum, & virgis cæsum repressérit, ac in officium redegerit. Hunc autem vos cum Prudentio Tricassino, Sanctorum albo adscriptum in Jansenianum Kalendarium traduxistis. Nemini sanè, qui vos

noverit, dubium sit, quin hæc fuerit odii vestri adversùs Hincmarum causa. Quid porrò de Anselmo, de Burchardo, & Ivone Carnotensi dicam? quos nemo nisi ignorantissimus, hac in re, ignorantiæ insimulet; utpote qui non modò Romanæ Ecclesiæ praxim & usum nescire non potuerunt, verùm etiam ex professo rem hanc ita discussérunt, ut nihil reconditum, nihil abstrusum, nihil adulteratum ad Pœnitentiales, ut vocant, Canones pertinens eorum diligentiam effugere, aut fallere unquam potuerit. Sed pro Hincmari & Gottesschalci causa ad Cellotium te remitto; qui rem hanc grandi volumine, eo styli nitore, rationum pondere, multiplici doctrinæ & eruditionis lumine prosecutus est, ut in hoc opere, nihil à doctis & Catholicis desideretur. Sed ad rem nostram, vel potiùs tuam redeo, ac te monitum seriò velim, ut illud, quod tam audacter adstruis, omnino expungas; * nimirum per mille & ampliùs annos, Sacerdotibus, sive clam, sive palam in carnis flagitia lapsis, reditum ad suam dignitatem nullum patuisse. Quod porrò subdis totam Ecclesiam falsis Gregorii & Calixti Decretis deceptam, contrariæ consuetudini minùs fortiter repugnasse (nempe in totam Ecclesiam hæc consuetudo inducta est, & Tridentini Decreto firmata;) vis ingenuè dicam? non responsione, sed antesignani vestri Gottesschalci virgis dignum esse videtur.

† Tum Mascarenhæ & Baunio solitam convitiorum eluviem aspergis. Quamobrem verò? quod Sacerdotes verè contritos ac rectè dispositos, occulto carnis peccato adstrictos, absolvi posse scripserint; quod eos non suspenderint à Sacri ordinis exercitio; quod pœnitentiam publicam eisdem non imposuerint: hæc sunt eorum crimina, hæc flagitiosa, ut ais, doctri-

* *Pag.* 150. † *Pag.* 150.

doctrina; hæc nova Jesuitarum corruptela. Somnias profectò, somnias, ut mitissimè loquar, nam potui ac debui dicere, deliras Willelme, deliras. Quis enim absolutionem, rectè dispositò ac verè contrito sine crimine & injustitia negare possit? quis dicat, pœnitentem à Confessario, qui Prælatus non sit, suspensionis vinculo ligari posse? quis asserat pœnitentiam publicam pro criminibus occultis ab eodem Confessario esse injungendam contra perspicuum Tridentini Decretum? Licèt enim Ecclesia pœnitentiam publicam etiamnum imponat, illa tamen Sacramentalis dici nequit: sed vel ut Ecclesiæ fiat satis, pro quibusdam enormibus flagitiis; sic pro Presbytericidio publico, flagellatio etiamnum adhibetur; vel ut præcedente incestu, ad tollendum matrimonii impedimentum, contracta obligatio, aliis operibus piis compensetur. Quis demùm dicat, Sacerdotem Sacramentali pœnitentia ritè expiatum ab Altaribus arcendum esse, qui sine scandalo, & aliorum offensione, vel suspicione amoveri, non possit? Is Arnaldi finis & scopus, ut fideles ab Eucharistica communione removeret. Nihil igitur, quod valdè suspectum non sit, in hac causa proferre valetis. Jam Gotteschalci doctrinam de Eucharistia singulari opere approbare voluistis, cujus etiam Samuël Maresius amicus vester, insignis laudator fuit. Pœnitentiæ publicæ res parùm vestrâ interest; nisi quatenùs in eo potissimam pœnitentiæ publicæ partem positam esse dicitis, quod quis ab Eucharistiæ Sacramento diù abstineat. Rem ultra non urgeo, pro qua sæpè ac sæpiùs vapulastis.

Imponis autem ac mentiris Wendrocki, * cum scribis, Sacerdotes à nefandis abominationibus adhuc recentes, à Jesuitis ad sacratissima mysteria propelli. Nunquam, ut video, apud illos Patres peccata depo-

* *Pag.* 151.

fuisti : alioquin tuo periculo probasses, quàm acribus objurgationibus flagitiosos illos excipiant, quàm sæpenumerò sine absolutione remittant, quos satis dispositos esse non credunt, quàm sedulò moneant, atque hortentur, ut eo saltem die, à re sacra facienda abstineant; nunquam tamen indulgeant, quantùm scilicet per eos licet, nisi certi scandali vitandi causâ. Vno verbo, illa tantùm conversio cordis ad suscipiendum absolutionis beneficium requiritur, quæ contritione saltem imperfecta, quam attritionem vocant, integra confessione, & vero proposito in posterum non peccandi constat. Nec enim satisfactio absolutioni necessariò præmittenda est : nec perfectam contritionem illud Sacramentum desiderat. Sat scio, vos secùs sentire : sed tam multi nugas, erroresque vestros in hoc argumento, egregiè refutarunt, ut eidem operæ mihi diutiùs insistendum non sit.

Negas deindè, * idque per errorem, fieri posse, ut Sacerdos in noxam lethalem carnis per fragilitatem lapsus, post unam, vel alteram horam paratus sit, ad Sacramentalem pœnitentiam. Erronea vestri Jansenii principia, ob oculos semper habetis : Vis illi gratiam sufficientem deesse, quam chimæricam & monstrosam esse dicitis; ac proindè reverà post lapsum resurgere non posse, cum illi gratia ad hunc effectum necessaria desit. En purum putum Jansenismum. Mox in hanc rem longissimum Aurelii, hoc est, Sancygirani locum exscribis. Ita sordes sordibus illustrare voluisti; cum tamen fœditate potiùs, & eluvie contaminaveris. Gemina, quæ subduntur, D. Thomæ loca pro Jesuitis aptè faciunt, nempè *Deus*, inquit, *quandoque movet hominem ad aliquod bonum, non tamen perfectum, & talis motus præcedit gratiam.* De contritione imperfecta clarius testimonium esse non potuit; quæ reverà

* *Pag.* 152. *&* 153.

rà præcedit gratiam, scilicet habitualem, quæ vi Sacramenti, cujus attritio pars est, infunditur. *Sed quandoque statim perfectè movet ad bonum; & subitò gratiam homo accipit.* Ecce tibi contritionem perfectam, per quam homo justificatur. Alter locus eodem modo explicatur de conversione imperfecta & perfecta. Si tecum mihi res esset Willelme, tuis armis contra te pugnarem, iisdemque locis ad refellendos errores tuos uterer, quæ ipse contra Jesuiticam doctrinam adduxisti. Ostentas eruditionem in illa locorum farragine: sed insanam temeritatem & stultitiam vel ex eo palàm ostendis, quod iisdem Patrum & Doctorum testimoniis, ea, quæ adstruis, confutentur, quibus eadem apud indoctam plebeculam demonstrare voluisti. Quod demùm negas, pœnitentiam publicam usu esse abolitam, pro occultis scilicet criminibus (si tamen pro iis unquam viguit)eamque Tridentini Decreto renovatam esse scribis;sibilis potiùs & irrisione, quàm alia refutatione aut ratione rejiciendum est. Insanis mi homo, insanis, nimium factionis studium, & plusquàm Vatinianum adversùs Jesuitas odium te ad insaniam redigunt: cùm Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 5. expressè habeat, publicam confessionem Divino præcepto nunquam fuisse mandatam, nec satis consultè humana aliqua lege præcipi posse, immò secretam confessionem Sacramentalem à sanctissimis & antiquissimis Patribus magno unanimique consensu commendatam fuisse, eâque ab initio Ecclesiam usam esse, & modò etiam uti.

Ad *horrendam doctrinam Escobarii* de nefando crimine descendis, * & ad Bullam Pii V. quæ incipit, *Horrendum*, rem istam malitiosè quidem, sed pueriliter exaggeras. Quis unquam Iesuita negavit, crimen illud esse enormissimum, flammis reverà ultricibus expiandum?

* *Pag.* 154.

piandum? sed cum illa Bulla tam dirum nefas *exercentes* appellet, haud dubiè vox illa consuetudinem, seu frequentiam significat; ut Doctores observant, Barbosa in c. Clerici de excess. Prælat. Garcias par. 11. c. 10. n. 198. cum omnibus aliis: licèt nemo neget, quin scelerati illi homines propter unum actum possint & debeant de gradu dimoveri, tradique sæculari foro puniendi; non tamen vi hujus Bullæ, sed vi d. cap. *Clerici*, ut omnes observant cum Farinacio quæst. 148. n. 30. Ad hunc porrò degradationis, ut vocant, effectum, requiritur notoreitas (sic enim appellant) juris, aut facti; ut patet. Quis enim de gradu dejici potest, nisi notus? Denique multi, iique gravissimi auctores tenent, in pœnam illam non incurri ante sententiam, quam vulgò dicunt, declaratoriam: quia ista pœna non est Censura, vel Irregularitas, sed mera pœna privativa, seu depositio verbalis latæ sententiæ. Ita Suar. de Cens. disp. 13. sect. 4. n. 22. Quaranta in explicatione hujus Bullæ limit. 1. Avila p. 3. disp. 5. dub. 3. Thesaurus de pœnis Ecclesiast. p. 2. v. Sodom. c. 1. Nihil ergo Escobarius tam horrendum adduxit. Tu verò bipedum nequissime, turpitudinem istam Sacerdotum cum summa voluptate ita versas, & accumulas, ut non levis in Sacerdotalem dignitatem infamia refundatur: omnes fœditatis circumstantias, ut vocant, omnia adjuncta ita colligis, ut tibi cordi esse videantur: tuo pallio Christos Domini tegere debueras, si quæ spurcities inesset: quam tamen, dum publicas, triumphare videris, & reverà exultas in rebus pessimis. Fœniculum porrigo, ut fœdum & spurcum os, quo tam fœtidam eluviem aspersisti, abstergere possis.

NOTA

NOTA III.

De occulta Compensatione.

HOc loco * Baunium sugillas, eò quod dixerit, famulum, cui alia via non patet, modò scandali periculum absit, justâ & occultâ compensatione uti posse. Auctor, qui vestras impostruras collegit, à te citatus *impost.* 12. Baunium ab illa calumnia vindicat: vestram fidem desiderat, cum ipsam quæstionem pro responsione afferatis, quod jam aliàs in cudenda Theologia Morali (quæ Burdigalæ, justo Parlamenti Decreto, carnificis manu lacerata est; ut literæ Montaltii, haud absimili Aquensis Parlamenti edicto, flammis addictæ) à vobis factum fuerat. Sententiam demùm Baunii communi Doctorum calculo donatam, Navarri, Cordubæ, Petri de Navarra, S. Antonini &c. immò & Patrum suffragio, Tertulliani, Augustini &c. instructam esse demonstrat; adhibitis scilicet iis conditionibus, quas ipse Baunius cum aliis omnibus præscribit. Ad hunc auctorem vos remitto.

Israelitarum exemplum, Ægyptiorum bona surripientium, infirmare conaris, * ac dicis, Hebræos in ea jus habuisse, propter acceptas ab Ægyptiis injurias. Sed numquid injuriam famulo Herus non infert, quem justo salario iniquè privat, de quo scilicet convenerat, vel quod justè debet, ut supponitur? Nisi enim Herus debeat, famulus nullum jus habet. Jam aliàs ad Censuras illas tuas Parisiensem & Lovaniensem à me responsum est: recoctam crambem sæpè ac sæpiùs apponis. Ne quid à me frustra repetatur, quæ jam in simili objectione à me dicta sunt, huc etiam

* *Pag.* 156.

trans-

transferri à te desidero. Veneror, osculor clarissimarum Academiarum judicia, eaque maximi facio; modò sincera sint, sine factione ac tumultu edita: nemo tamen ea esse putet, quæ numquam errori subjaceant. Ab exemplis abstineo: Odiosa res est: per te mihi tacere liceat, ne quid à me dicatur, quod displiceat. Uno verbo dico: Parisiensem & Lovanienſem veneror, sed Sanctæ & Apostolicæ Sedis judicium ut à me, atque ab omnibus verè Catholicis præferendum censeo, ita eodem omninò standum esse, profiteor.

In septimam Epistolam.

NOTA UNICA.

De directione Intentionis.

HIc paulò liberaliùs nugas tuas nobis venditas: Doctorem agis sine doctrina, Theologum sine Deo, Moralem Philosophum sine bonis moribus: Jesuitas inscitiæ ignorantissimus ipse accusas, nequissimus malitiæ, erroris hæreticus, fraudis & doli egregius sycophanta. Sed te remitto ad Apologistam, *impost.* 24. qui tuum illum scurram, egregiè ac pro meritis excepit. Quod hîc de tuo subjicis, vel potiùs de Parochorum, aut certè, ut veriùs dicam, Regio-portuensium scriptis, satis futile ac frivolum est. Prima Moralis Theologiæ rudimenta perinde atque abstrusa mysteria, & divina Patrum oracula fundis. * vis primò intentionem generatim nihil esse aliud, quàm finem cuique in singulis propositum. O grandem & profundum Theologum! quasi verò intentio finis ipse sit, non verò actus, seu motus

* *Pag.* 173.